

Slovenski dom

Štev. 182

Ljubljani, tetrtek, 12. avgusta 1937

Leto II.

Danes je skozi Ljubljano potovala kraljica Marija s kraljevičema Tomislavom in Andrejem

Kraljeva rodbina med nami

Ljubljana, 12. avgusta.

Dopoldne so z dvornim vlakom iz Dalmacije skozi Ljubljano na Bled potovali Nj. Vel. kraljica Marija z obema kraljevičema Nj. Vis. Tomislavom in Andrejem.

Pred dvornim vlakom je privozila na glavni kolodvor najprej izvidnica ob 9.35, ki je ob 9.40

odpela dalje proti Gorenjski. Izvidnica je poleg lokomotive imela salonski dvorni voz ter še dva vagona, v katerih se je vozila kraljeva garda ter prestavniki varnostnih oblasti.

Na postaji so dvorni vlak pričakovali ban dr. Natlačen, Komendant divizije general Popadič, upravnik policije dr. Hacin, dvorna dama dr. Tavčarjeva ter drugi predstavniki raznih združenj ter številno občinstvo. Ko je točno ob 9.45 privozil dvorni vlak na postajo, so ga navzoči pozdravili z vzhienimi pozdravi in klicanjem Nj. Vel. kraljici Mariji, kraljevičema Andreju in Tomislavu ter celotnemu kraljevskemu domu.

Cim je vlak obstal, je kraljica Marija izstopila iz svojega vagona, se najprej pozdravila z dvorno damo dr. Tavčarjevo, potem pa je v imenu banovine pozdravil ban dr. Natlačen, za njim pa še ostali prisotni, katerim je kraljica vsem prijazno segala ter jim stiskala roko. Za prijazne pozdrave se je kraljica ginjena zahvalila ter izrazila svoje veselje ter srečo, da zopet prihaja v lepo Slovenijo, nad katero je zmerom bila navdušena. Kraljici Mariji so se predstavile tudi odbornice društva

Kolo srbskih sestara, ki so visoki dami izročile lep šopek cvetja. Tudi njim se je kraljica ljubeznivo zahvalila.

Po petih minutah postanka je vlak nadaljeval vožnjo proti Gorenjski. Ves čas sta iz svojega vagona smehljalje mahalja v pozdrav oba kraljeviča Andrej in Tomislav, iz svojega voza pa tudi kraljica Marija. Nato sta kraljeviča prišla v voz k materi ter so potem skupno prijazno odzdravljali z rokami vzklikajoč množici, ki jih je vsa navdušena pozdravljala na kolodvoru.

Visokim gostom, ki po krajšem bivanju na počitnicah v Dalmaciji, prihajajo zopet med naše lepe slovenske planine in polja, na naš divni Bled, se Slovenci pristržno in vdano klanjamo ter jim želimo na naših tleh srečno in zadovoljivo bivanje. Prepričani smo, da bo kraljevska družina, ki je med nami zmerom bila topla in srčno vdano sprejeta, tudi to pot med našimi Gorenjci zadovoljna in zdrava preživela svoje počitnice. Na visoki obisk, ki smo ga danes dobili v Slovenijo, smo se posebej ponosni za to, ker nam je znana iskrena in srčna povezanost naše kraljevske hiše s preprostim narodom. Posebej naša kraljica Marija je ponovkrat s svojimi obiski, ki jih je nenapovedano napravila med našim ljudstvom, vzbudila zmerom iskreno pozornost, sama pa je bila enako deležna tople ljubezni in vdanosti našega ljudstva. Enako seveda tudi oba kraljeviča, ki sta med Slovenji sleherni leto preživela svoje najlepše prosti dni. Tako želimo, da bodi tudi letos in zmerom!

Vesti 11. avgusta

Drugo veliko italijansko 35.000 tonsko bojno ladjo, ki je docela podobna pred kratkim v Trstu krščen križarki »Vittorio Veneto«, bodo 22. avg. spustili v morje v Genovi.

60.000 delavcev v ameriški svilni industriji še vedno stavka, tako da je ta industrija v nekaterih zveznih državah docela mrtva.

Drugi nemški karnevalski kongres bo v začetku prihodnjega leta meseca januarja. Kongresa se bodo udeležili zastopniki vseh mest, kjer so bučne zunanje pustne prireditve postale že narodni običaji.

Hitler je čestital danksi plavalki Jenny Kamergaardovi, ki je preplavala 98 km široki Skagerrak. Tri milijone frankov nagrad je razpisala francoska vlada za letalsko tekmo čez Atlantsko morje. To tekmo so hoteli prirediti v proslavo 10 letnice Lindbergovega poleta, a so ji nasprotovali zaradi slabe organizacije Američanov. Zdal bo tekma prirejena na progi Pariz—Damask.

Svetovno razstavo v Parizu je do zdaj obiskalo nad 9 milijonov ljudi, največini Francozov.

Bivši angleški kralj in njegov brat vojvoda Kentki se v Avstriji nista sestala, marče je vojvoda Kentki odpotoval naravnost v Jugoslavijo.

Veliko število ukrajinskih nacionalistov je zadnje dni aretirala poljska policija, iz česar je moči sklepati, da pripravlja Poljska novo preganjanje za ta zatirani narod.

Inozemski časniki v Berlinu so imeli včeraj posebno sejo svoje organizacije zaradi tega, ker je nemška vlada v odgovor na izgon nemških časnikiarjev iz Londona, prepovedala v Nemčiji bivanje dopisniku londonskega »Timesa« Ehattu. Časnikiarji so sklenili protestirati pri nemški vladi zaradi izganjanja časnikiarjev, ki so izvrševali samo svoje poklicno delo.

62 nameščencev na sibirskih železnicih je bilo pred dvema dnevyoma ustreljenih v Irkutsku, češ da so kot trockiisti povzročili železniške nesreče, ki so uničile veliko blaga in življenj. Tako piše morskova »Pravda«.

Zračno zvezo med Nemčijo in Newyorkom bodo uvedli Nemci danes, ko bo letalo nemške Luftbanse »Nordmeer« odletelo iz Lizbone na Azore, od tam pa v Newyork. Letalo ima dva pilota, mehanika in radijskega atelegrafista.

Francoske oblasti so izgnale dopisnika nemških poročevalskih agencij von Gossa, ki je bival v St. Jean de Luzu in poročal o španskih dogodkih. Goss je bil tiskovni ataše nemškega poslanstva v Salamanci.

Sovjetska Rusija se trudi za zblizanje z USA in je sovjetsko časopisje zadnje čase polno hvale za Združene države, ki so po ruskem mnenju edine eposobne, da prisilijo na Kitajskem Japonce k umiku.

Nemški zunanji minister von Neurath je odpotoval v Vorlarberskega, kjer je bil nekaj dni na oddihu. Njegov nenadni odhod spravljajo v zvezo z napetostjo, ki je zadnje dni nastala med Anglijo in Nemčijo.

Francoski zdravstveni minister Rucart je včeraj z letalom odpotoval v Prago, letalski minister Cot pa v Oslo.

Drugi del letalskih vaj nad Londonom so odložili zaradi slabega vremena.

Umrli je seviliški kardinal nadškof don Eustahio Esteban v visoki starosti.

Preiskavo o finančnem stanju velikih petrolejskih družb je izvedlo mehiškansko delovno ministrstvo, ker so družbe izjavljale, da jim slab denarni položaj ne dovoljuje, da bi sprejele delavske zahteve.

Italijanskih manevrov na Siciliji se bo udeležil tudi kralj Viktor Emanuel, ki je včeraj z letalom odpotoval v Valdieri na Siciliji.

V petih letih okrog sveta misli priti italijanski športnik Sorentino s svojo malo zadnico »Estero«. V teh letih bo obiskal vsa glavna pristanišča sveta in prejadral okrog 100.000 km.

Angleški poslanik v Rimu sir Eric Drummond je včeraj zopet poročal angleškemu zunanjemu ministru o bodočih pogajanjih med Italijo in Anglijo.

Letošnji pridelek bombaža v Združenih državah bo po uradnem poročilu ameriške vlade tako velik, kakor že šest let ne.

Brat japonskega cesarja princ Čičibu je nedavno končal svoje potovanje po Evropi in bo te dni iz Holandije odpotoval na Japonsko.

Krožni polet po Evropi, ki so ga, kakor smo poročali včeraj, priredile bavarske letalske tovarne, se je kljub slabemu vremenu na nekaterih delih proge posrečil.

Avstrijski državni tajnik dr. Schmidt je imel v ponedeljek velik govor o zunanjepolitičnih ciljih Avstrije in sicer na vseučiliškem počitniškem tečaju za izozemce na gradu Traunsee ob Gmundeckem jezeru.

Bivši romunski zunanji minister Titulescu je imel zadnje dni nekaj političnih mešetarjenj s češkooslovaškimi politikmi, kar naj bi mu omogočilo vrnitev v romunsko politiko.

Kitajska in Japonska nadaljujeta z velikimi nakupi orožja v Združenih državah.

Sovjetski zunanji minister na Dunaju

Dunaj, 12. avgusta. m. Včeraj je prispel na Dunaj sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov. Po svojem prihodu na Dunaj se je takoj odpeljal na sovjetsko poslanstvo. To poslanstvo je radi Litvinovega obiska izdalo takoj uradno poročilo, v katerem poudarja, da je Litvinovo potovanje čisto zasebna značaj, ter da bo sovjetski komisar za časa svojega bivanja na Dunaju konsultiral z dunajskimi zdravniki radi svojega zdravja. Verjetno je, da bo Litvinova preiskal znani zdravnik dr. Eppinger, ki je pred kratkim zdravil tudi Stalina, romunsko kraljico Marijo in patriarha srbske pravoslavne cerkve Varnovo. Casopisji ugibajo o tem, zdravljenje. Litvinov bo najbrž ostal v Avstriji dalj časa.

Ozadje izгона nemških časnikiarjev iz Londona:

Nemško vohunstvo v Angliji

London, 11. avg. b. »Daily Express« poroča, da bo angleška vlada brzkone izgnala še nekaj nemških državljanov iz Anglije. Notranji minister sedaj proučuje seznam oseb, ki ga je prejel od angleške policije. Ve predvsem za osebe, ki so v službi nemške tajne policije Gestapo in ki so se poleg tega bavile za časa svojega bivanja na Angleškem z narodno-socialistično propagando. V neki hiši v okolici Byewater je sedež londonske podružnice nemške tajne policije Gestapo, ki so jo vodili doslej izgnani nemški časnikiarji. Ta angleško-nemški urad je bil podružnica velike or-

ganizacije za nadzorstvo vseh Nemcev brez razlike, ki živijo v inozemstvu. Urad je sestavljal kartoteko z imeni in naslovi vseh nemških državljanov v inozemstvu, imel pa je v evidenci tudi one tuje državljane, ki so simpatizirali z narodno-socialističnim gibanjem. Agenti angleške tajne policije Scotlanda Yarda so pred nekaj meseci dobro preštudirali metode nemških agentov in odkrili v njih značaj propagandne delavnosti. Na temelju teh poročil so bili izgnani tudi prvi trije nemški časnikiarji. Iz poročila Scotlanda Yarda nadalje sledi, da je v Londonu še 5 narodno-socialističnih agentov, katerih imena so londonski policiji že znana. Ti agenti so predvsem vdiral v poštne predale nemških emigrantov in nemških državljanov ter tam pregledavali njihovo pošto. V tem oziru se je posebno izkazal izgnani von Lange. S posebno brezobzirno taktiko so bivši trije nemški časnikiarji v Angliji prisilili nemške državljane z raznimi grožnjami, da jih v vsakem oziru podpirajo. Obrčali so se predvsem na one Nemce, ki so že dobili angleško državljanstvo ter jim grozili, da bodo njihovim rojakom delali velike neugodnosti, ako jim ne bodo v vsakem oziru pomagali pri njihovem delovanju na Angleškem. Nemskim državljanom pa so omenjeni izgnani časnikiarji grozili, da jim bodo onemogočili povratek v domovino. — »Daily Telegraph« in »Morning Post« poročata, da angleška vlada za sedaj ne bo izvajala nobenih represalij zaradi izgonu »Timesovega« dopisnika iz Berlina, nikakor pa ne namerava spreminiti sklepa glede izgonu treh nemških časnikiarjev.

Amerika posoja Braziliji bojne ladje - zaradi nemške nevarnosti

Washington, 11. avgusta. TG. Ameriško mornariško ministrstvo potrjuje vest, ki jo je razširil pariški »Paris Soir«, da bo namreč predsednik Roosevelt od ameriškega kongresa zahteval pooblastilo, da sme 6 ameriških rušilcev posoditi brazilijanski vladi. Brazilijanska država bi kot najemnik plačevala samo predpisano zavarovalnino za bojne ladje. V Washingtonu naglašajo, da to ni nobena stvar, ki naj bi koga vznemirjala. Ameriški rušilci ne grede v Brazilijo, da bi se tamkaj morebiti vojskovali ob strani brazilijanskih bojnih ladij, ampak bodo služili samo v šolske namene. Brazilski pomorščaki bodo na ameriških brodih delali vaje, zato ker njihova lastna vojna mornarica tako modernih ladij še nima.

Po Washingtonu pa se širi o tem »posojilu« vojnih ladij še druga razlaga. Ameriški rušilci pojdejo v Brazilijo v popolni bojni opremi in bodo v položaju, da takoj nastopijo v borbi, ako bi se potreba za to pokazala. Ameriška vlada se je namreč odločila, da bo rajši s svojimi sredstvi branila Brazilijo pred morebitnimi zunanjimi napadi, kakor pa da bi čakala in potem doživela presenečenja. Brazilija ima neizmerne zaklade naravnih bogastev in danes je mnogo veselji, ki po njih hrepenje in ki so tudi pripravljene uporabiti silo da si jih osvoje. Med te veselje da spada v prvi vrsti Nemčija, kjer časopisji že dalje časa pišejo o »neizkoriščanih surovinah v Južni Ameriki«. Nemčija posveča tudi izredno veliko pozornost nemškim naselbinam v provinci Sao Paulo in je nevarnost velika, da ne bi

tamkaj nekega dne nalašč izzvala kakšen neroden incident, ki bi ga potem vzela za povod, da nastopi proti Braziliji z nasiljivi. Amerika, ki je nedavno posodila Braziliji 60 milijonov dolarjev za obnovu njene orožarice in ki želi na ameriškem ozemlju sama imeti prvo besedo, torej noče čakati na presenečenja in je rajši takoj podzvela prve učinkovite korake, ki bodo veseliam, ki imajo apetit po brazilskih surovinah, to hrepenenje ohladile.

Nemški listi, ki to vest tudi prinasaajo, pristavljajo, da je ameriški ukrep »brez primera v zgodovini.« Op. uredn.)

Dimitrov v nemilosti:

Čiščenje v Kominterni se je začelo

Pariz, 12. avgusta. »Matine« prinaša poročilo o razmerah v Sovjetski Rusiji. Poročilo pravi, da prihaja po čiščenju pri vrhovih državne in vojaške uprave na vrsto akcija proti nezanesljivim elementom in stalnem osrednjem odboru kominterne. Dopisnik pravi, da se čedalje bolj zgoščujejo glasovi, da je Dimitrov v nemilosti. Stalin ga doslej še ni formalno odstavil, pač je pa njegove funkcije dejansko poveril Jeou. Znano je, je nadaljeval dopisnik, da je funkcija glavnega kontrolorja najglavnejša in najodgovornejša v kominterni. Na predlog Ježova je odstavljenih polovica dosedanji mi Lenskij, Kunsimen, Nišikava, Voll, Jerkolji in članov političnega urada kominterne, med drugimi Manuiskij. V zvezi s tem, končuje dopisnik, se pripravlja splošna preureditev kominterne. Nekateri oddelki bodo dobili druga imena, takšna, da bodo sprejemljivejša v tujini.

Berlin, 12. avgusta. AA. (DNB) Iz Moskve po-

ročajo, da je izšel odlok komisarja za vojsko o vpoklicu za odslužitev kadrskega roka. Odlok velja prvič za novince drugega dela rekrutnega letnika 1915 (prvi del je že pod zastavami); drugič za ves rekrutski letnik 1916, in tretjič za vse novince starih rekrutskih letnikov, ki jim je bila odslužitev v kadrskem roku odgodena.

Uravno utemeljujejo vpoklic toliko novincev z novim zakonom, ki znižuje leta za odslužitev kadrskega roka.

Holandska prestolonasledniška dvojica se je udeležila zaključnih slovesnosti ob koncu mednarodnega skavtskega taborjenja pri Antwerpnu.

Prihodnji svetovni brezbožniški kongres bo po sklepu odbora brezbožniške internacionale v Bruslju. Belgijski listi odločno nastopajo proti temu, in pozivajo vlado, naj kongres prepove.

Ker angleška vlada ni upoštevala katoliškega sveta pri palestinskih načrtih

Sv. Stolica proti delitvi Palestine

London, 12. avg. o. Po vestih iz angleških katoliških krogov je Sv. Stolica zadnje dni po angleškem zastopniku pri Vatikanu sporočila londonski vladi svoje mišljenje glede načrta o razdelitvi sv. dežele. V tem mišljenju Sv. Stolica navaja težke posledice in na neugoden odziv po vsem katoliškem svetu, ki bi ga razdelitev utegnula imeti. Palestina je zibelka krščanstva, zato se zdi Sv. Stolici nemogoče, da bi se palestinsko vprašanje urejalo z delitvijo, preden ne dobi krščanski svet zagotovila, da bodo pri tem ostali krščanski interesi za Palestino neokrnjeni. Zato je nujno, da se angleška vlada o tem sporazume s Sv. Stolicjo, saj je papež varuh mnogih verskih ustanov in zavodov v sveti deželi. Za krščansko pojmovanje je nesprejemljivo, da bi vse te ustanove mogle priti kdaj pod vrhovno judovsko ali mohamedansko oblast.

Angleški katoliški krogi ostro obsojajo način, kako je angleška vlada urejala palestinsko vpra-

šanje. Edina prava pot za to bi bila, da bi vlada sklicala na posvet zastopnike vseh evropskih in posvetnih skupin, ki so prizadete pri palestinskem vprašanju.

Iz Londona poročajo tudi, da namerava patriarh v Jeruzalemu tudi načeti vprašanje o pravoslavni verskih ustanovah v Palestini. V angleškem zunanjem ministrstvu niso zaradi palestinskega vprašanja pričakovali toliko težko in zapletljave. Zdal bo treba palestinsko zadevo, ki jo je obravnaval doslej samo kolonialni odbor angleške vlade, obravnavati kot diplomatsko vprašanje.

Judje se bodo le pogajali z Anglijo

Curih, 12. avg. Svetovni judovski kongres je s 300 glasovi proti 158 sprejel resolucijo v prilog

kompromisnih pogajanj z Veliko Britanijo. Kongres je pri tem poudaril, da je člen o razdelitvi Palestine nesprejemljiv. 20 zastopnikov je bilo odsotnih, sedem članov kongresa se je pa vzdržalo glasovanja.

Judje se bodo pogajali le, če bo angleška vlada stavila take pogoje, ki bodo zanje ugodni in sprejemljivi.

Arabci pa po izjavah njihovih zastopnikov v Londonu še naprej vztrajajo načelno proti sleherni delitvi palestinske zemlje, zlasti pa taki, po kateri bi Judje dobili ves rodovitni del svete dežele, to je Saronkego planjavo ob obali, ki je središčje pridelovanja oranžj in Galilejo, ki je važna zaradi sadja in oljk. Judje bi dobili po tem načrtu tudi večino novih asfaltiranih cest, kar jih je zgradila Anglija in skoraj vs palestinsko železnico, dočim bi bili Arabci potisnjeni v gorate in puste kraje.

Človek čez tri tisoč let

Razni slavni učenjaki ali globoki misleci in pisatelji so že resno razmišljevali, do kolikšne stopnje popolnosti bi človek se prišel v nekaj tisoč letih, če bi njegov iznajditeljski um neprestano deloval dalje, kakor doslej. Večinoma se strinjajo s tem, da bo človek ugodnejši živel, pa se kljub temu počutil neizmerno bolj nesrečnega in nezadovoljnega kot danes, kar nam že sedaj vsi starejši ljudje potrjujejo, ko pravijo, česa vsega včasih ni bilo in sploh niso poznali in ne zahtevali, se oblačili v doma pridelano in izdelano platno, jedli edino to, kar so sami zredili v hlevu in pridelali na polju, pa so živeli neprimerno bolje, pristraneje, veselo in preprosto zadovoljno.

Glede razvoja človeškega telesa pa so misleci dvojnega nasprotnega mnenja, kakršne narave in kakršnega značaja pač kdo je. Nekateri gledajo vse v najlepših barvah in vse v svetlobi, drugi pa vidijo povsod le temo, žalostne sence, zapuščenost in nesmiselnost vsega stvarstva. Tak je n. pr. slavni angleški fiziolog Barker, ki se ukvarja s proučevanjem življenjskih pojavov, zlasti pa človeške narave začel premišljevati in ugotavljati s pomočjo svojega ogromnega znanja o razvoju, oziroma razpadu človeških populnosti v preteklosti, kakšen bo človek čez 3000 let, torej leta 4937.

Njegove ugotovitve so res kaj malo laskave za tiste, ki gledajo na lepoto, kajti človek iz leta 4937. bo brezzob, popolnoma plešast, brez reber, brez nohtov, z enim samim prstom na nogi in kratkoviden. Kdor bo čez 3000 let imel še dobre oči, ga bodo rzkozovali na razstavih in po cirkusih kot dragoceno redkost.

Narava je namreč tako usmerjena, da vse organe in zmožnosti, ki ne pridejo več v poštev, polagoma okrne ali celo popolnoma odpravi ter jih nadomesti z drugimi, potrebnimi in uporabljivejšimi. Čez tri tisoč let se bo človek hranil samo še s skrajno zgoščenimi jedli v obliki raznih tablet in kroglic, zato bodo zobje izgubili ves svoj pomen za zvečenje in prebavo, postali bodo »brezposelni, nepotrebni, odveč ter se bodo umaknili iz pozorišča. Tudi lasje bodo izgubili vsako varovalno službo, ki jo še opravljajo proti mrazu in vročini, saj se bodo ljudje znali drugače zavarovati proti takim vremenskim nadlogam.

Radí obutve bodo otopeli in polagoma izginitili vsi prsti na nogi razen palca, ki pa se bo čez mero razvil in povzročil pri človeku neke posebne vrste hojo podobno slonovi. Anatomi že danes opažajo, da človeška rebra nazadujejo in ni izključno, da bodo čez nekaj tisoč let ostale samo še hrustancaste podpore, ki bodo obdajale gornji del človeškega telesa. — Ker so nohti zelo potrebni samo pri ročnem delu, ki bo čez nekaj tisoč let prišlo popolnoma iz navade, bodo tudi nohti izgubili svojo »službo« ter polagoma izginitili. — Oči pa bodo tako oslabele, da bo človek brez očal tako nenavaden, kakor bi danes rekel človek brez glave. Saj je že sedaj po nekaterih solah skoro polovica učencev očaljarjev. Kdor se boji in sramuje take oblike svojega telesa, naj se tolaži s tem, da bo to šele čez tri tisoč let in naj hvali Boga, da mu je dal živeti že sedaj, ko so te »strahote« še v varni razdalji.

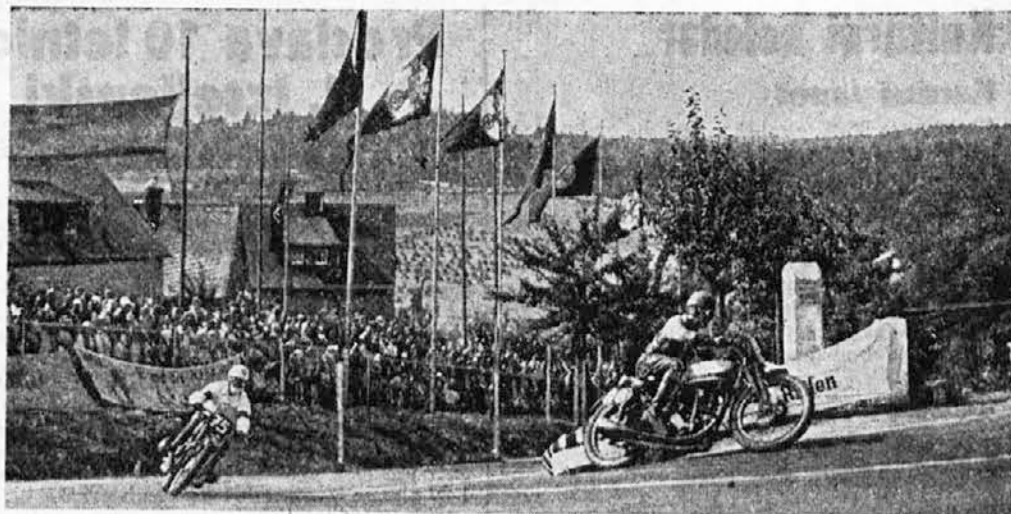
Nekako podobno vzgajališče, pravcata vas s posevci in živino, imajo tudi v Franciji za vzgojo in pa tudi za počivališče cirkuskih pritlikavcev.

Kaj vsega si ljudje v svojem blaznem lovu za bogastvom, slavo in privlačnostjo ne izmislijo!

Kupčija z živimi mrtveci

Neka Angležinja je delala imenitne kupčije s tem, da je raznim zavarovalnim družbam v popolnoma postavnih oblikah dostavljala mrtvaške liste ljudi, ki so bili pri njih zavarovani za življenje. Vse svoje sorodnike in znance, za katere je vedela, da so zavarovani, je na potvorjenih listinah prijavi la za mrtve in zahtevala zase zavarovalnino. Tako si je že prisvojila skoro pol milijona dinarjev. Končno pa so jo zasačili in obsodili na šest mesecev zapora.

Avtomobilist kmetu: »Ali ste zadovoljni, če vam dam 50 din za kokoš, ki sem vam jo povozil?«
Kmet: »Najboljše bo, če mi daste 100 din, ker imam petelina, ki mu je bila nesrečna kakos tako pri srcu, da mi od žalosti lahko še on pogine.«

Z motornih dirk v Hohenstein-Ernstthalu; Spredaj Anglež James Guthrie, ki se je pri teh tekmah smrtno ponesrečil, za njim Nemeec Gall, zmagovalec.

Živalska hvaležnost

V zoološkem (živalskem) vrtu v San Diegu v Kaliforniji blizu mehiške meje so imeli neko krasno tigrinja, ki pa se nikakor ni hotela sprizniti s svojim ujetniškim življenjem v kletki. Postala je že tako jeziva in nevarna, da so jo morali spraviti v posebno močno kletko, ki so jo postavili na nekak otoček, obdan z globokim in z vodo napolnjenim širokim jarkom, ker tigri menda ne znajo plavati.

Nekega dne je ujetnica zopet tako besnela, da se ji je res posrečilo priti iz kletke. Toda našla je na nepremagljivo oviro — na vodo v jarku. Planila je sicer vanjo, pa ji njene plavalne zmožnosti niso dopuščale doseči nasprotni breg. Njen služabnik Johnson, ki je slučajno gledal njeno početje, jo je začel klicati k sebi, ji pomolil neko lesto, na katero je splezala in se rešila. Morda ji je hladna kopel toliko ohladila kri, ali pa se je tako veselila svoje rešitve iz žrela smrti — vsekakor se je ljubeznivo pritisnila k svojemu rešitelju in ga prijazno gledala, kar je vse, ki so jo poznali iz njenih divjih izbruhov jeze, zelo osupnilo. Njeno nenavadno sprebrnjenje pa ni bilo samo trenutno, ampak je od tistega časa še vedno najkrotkejša in najhvaležnejša žival omenjenega vrta. Njen rešitelj gre brez skrbi v njeno kletko, kjer ga nekdanja divjakinja sprejme nadvse veselo in priliznjeno.

Mesto brez mesa

V bližini hindostanske naselbine Moradabad leži kraj, ki so mu nadeli ime »mesto brez mesa«. V njem živijo le štirje ljudje. Kljub svoji pičli naseljenosti pa ta kraj ne spada med najmirnejše na svetu, saj imajo v tej mali naselbini nič manj kot tisoč psov. Ustanovitelj tega nenavadnega zaselja je Angelž Wichendhalm Lalslett. Sem se je preselil kmalu nato, ko mu je na nekem potovanju po Indiji umrla njegova žena zaradi zastupitve z mesom. Od tega časa naprej je postal Lalslett največji sovražnik mesnih jedi. Sklenil je svetu celo pokazati, da ni prav nič potrebna mesna hrana, ali da vsaj ni neobhodno potrebna. V ta namen je ustanovil v okolici hindostanskega Moradabada pasjo kolonijo, ki jo oskrbujejo štirje ljudje. Pse hranijo s samo zelenjavno hrano že cela tri leta. To temu čudnemu Angležu služi za zadosten dokaz, da morejo psi čisto lepo živeti brez mesa. Na podlagi teh svojih dognanj pa hoče sedaj tudi za ljudi, posebno se zato, ker je mesna hrana precej draga in si je ne more vsak privoščiti, postaviti trditve, da res ni neobhodno potrebno, da bi moral človek poleg druge hrane jesti tudi meso.

Indijanska „spoved“ za dobro letino

Na svetu dosedaj še niso odkrili nobenega naroda ali manjšega plemena, ki bi zanj mogli reči, da nima vere v svojega boga, ali bogove, katerim pripisujejo neko nadčloveško moč. Vsako ljudstvo pa ima tudi čisto svojevrsten način, kako je treba temu bogu ali bogovom služiti. Od verskih obredov, kar jih dosedaj poznajo, je prav posebne vrste oni, ki se jih poslužujejo Indijanci plemena Juchi. Vsako pomlad zbirajo ti ljudje korenine različnih zelenjav, jih kuhajo v velikanskih loncih, nato pa pijejo to kuhano vodo. Prvi pijejo vselej poglavarji in svečeniki. Pijača ima zelo trpek okus. Tu di ni prav posebno koristna, ker jih navadno od tistih, ki so to vodo pili, vselej nekaj zbolji. Kljub temu pa pijejo to vodo včasih po ves teden. Na

ta način hočejo izkazati svojo globoko vdanost sončnemu bogu. Juchi Indijanci se zberejo kar v celih trumah na kakem velikem prostoru in v vrsti čakajo na »božjo pijačo«. Pri tem svojem bogochastju so prepričani, da zahteva sončni bog od njih telesnega in duhovnega očiščenja. To je torej neke vrste indijanska »spoved«. Indijanci so prepričani, da je od te spovedi odvisen tudi jesenski poljski pridelek.

Zidovje iz sladkorja

te sicer takoj spominja na one pravljice o Janezku in Metki ter čarovnici s sladkorno kočjo, toda stvar je resnejša. Znanstveniki so namreč dognali, da imajo stene, zidane iz malte, v kateri je 6% sladkorja 60% večjo trdnost in odpornost. Seveda ni treba za tako malo porabliti najboljšega namiznega sladkorja; tudi napol očiščeni, rjavi sladkor je še predeber, zastuje popolnoma neočiščen in črn sladkor. Kljub temu je komaj verjetno, da bi imeli pri nas, kjer je sladkor najdražji, kdaj sladkorne hiše.

Ministra A. Eden in Van Zeeland - filmska igralca

Na pobudo tajništva Društva narodov bodo posneli v Zenevi nekak zgodovinski film o delovanju DN. Koncem filma bosta imela dalje nagovore: Eden za angleško izdajo, Van Zeeland pa za francosko. — Pravijo, da imata oba silno dobre zmožnosti in možnosti za filmski uspeh. Oba imata jasen, krepak, preprost in odkrit glas. Eden je nekoliko resnejši, Van Zeeland pa smehljajoč in pripravečen.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Cetrek, 12. avgusta: 12 Obisk pri severnih Slovanih (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Cas, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Slovenska predavanja — 19.50 Operetni venci (plošče) — 20.10 Kako predelam zgodnjo povratino (J. J. Kreger) — 20.30 Koncert: sodelujejo z. Jože Grošič (samo-gev), g. prof. M. Lipovšek (klavir) in radijski orkester — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Lahkih nog naokrog (plošče).

Drugi programi

Cetrek, 12. avgusta: Belgrad-Zagreb: 20 Arije. 20.30 Orkestralni koncert, 21.15 Narodne pesmi, 21.45 Prenos iz Budve — Dunaj: 19.25 Koroški zvoki, 21. Dunajski simfoniki, 22.20 Zabavní koncert — Budimpešta: 20 Opereta »Vitez Janoš« — Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert, 21 Opereta »Cavalleria rusticana«, nato opereta — Rim-Bari: 21 Izra, 22.15 Zbor — Praga: 19.45 Orkestralni koncert, 20.30 Pester koncert, 22.25 Sodobna turška glasba — Ljnsava: 20 Pester koncert, 22 Vokalni koncert, 22.30 Italijanska glasba — Berlin: 20.10 Plesni večer — Lipsko: 19.10 Vojske pesmi, 21.15 Večerni koncert na samostanskem dvoru — Stuttgart: 20.15 Zabavna in plesna glasba, 21.15 Schubertov godalni kvartet — Monakovo: 19 Operetna glasba, 21 Schumannov klav. kvintet — Strassbourg: 18 Wagnerjeva opereta »Mojstri pevci norimberske« (prenos iz Solnograda).

V Obudi pri Budimpešti so izkopali starodaven amfiteater, ki so ga zgradili rimski vojaki v dobi cesarja Avgusta.

Jakob Wassermann: 10

Zlato iz Caxamalce

General je zmigal z rameni in rekel, da na to ne pristane. Vedel je, čemu; saj so še zmiraj prihajale iz mest pošiljke, ki so jih pred mestom zadrževali. Dal je sestaviti listino in v ostrogu javno razglasiti, da je Inko oprostil sicer od vsake nadaljnje obveze plačati odkupnino, obenem pa je izjavil, da njegova in njegove vojske varnost zahteva, da Atahualpa ostane tako dolgo v ujetništvu, dokler ne dosepejo pojačenja iz Paname.

Ko je de Soto šlišel o tem zvijačnem izoginjenju pogodbe in je razen tega čital manifest, je poiskal generala in je imel z njim hudo razpravo. General je rekel, da ima točne vesti o Atahualpovih spletkah in snovanjih in da vojaki, posebno Almagrovo moštvo, zahtevajo njegovo smrt.

De Sota je zadelo. Zagotavljal je, da so govorice lažnjive in je imenoval Almagrovo moštvo krdelo glavorezov in obcestnih razbojnikov. General se je vdal neprestanemu prigo-varjanju de Sota z navidezno dobrodušnostjo in sklenil, da gre z njim k Inki ter mu pove oko v oko, česa ga dolžijo. Iz njegovega obraza se bo dalo potem prebrati, če obtožba sloni na resnici ali ne, je menil de Soto, kajti za pretvarjanje je on popolnoma nezmožen.

Spremljan od de Sota je stopil v sobo Atahualpe, bilo je ob peti uri popoldne in mu ponovil vznemirjajoče govorjenje. »Kakšna izdaja je to, kar si skoval,« je rekel mrko, »proti

meni, ki sem ti zaupal kot bratu?«

De Soto mi je mimogrede iz vhodne dvorane namignil semkaj in stal sem za generalom, nasproti Inki.

»Sališ se,« je odvrnil Atahualpa, ki mogoče ni čutil učinka tega zaupanja, niti ga je bil kdaj čutil, »ti se šališ kar naprej z menoj. Kako bi mogel jaz in moje ljudstvo misliti na to, da vam škodujem? Kako morejo orli, naj so še tako drzni, misliti na to, da bi se vzdignili zoper blisk in potres? Ne šali se z menoj na takšen način, te prosim.«

Rekel je to popolnoma mirno in naravno, medtem ko se je pri tem nekoliko smehljaj, kar je Pizarro smatral za dokaz njegovih lo-kavosti; povedal nam je to v našem jeziku, ki ga je znal po svoji večmesečni ječi in v obče-vanju z de Sotom, z menoj ter ostalimi vitezi bolje govoriti kot jaz ali katerikoli od naših njegov jezik.

»Ali nisem v tvojih rokah človek brez obrambe?« je nadaljeval s svojim tihim glasom; »kako bi mogel gojiti namene, ki mi jih pripisuješ, ko bi vendar pri njihovem uresničenju bil jaz prva žrtev? Slabo poznaš moje ljudstvo, če misliš, da se more izvršiti upor brez mojeja povelja, ko bi si vendar niti ptiči v moji deželi ne drznili letati brez moje volje.«

Ta podoba posebno tragične bahavosti v njegovem sedanjem položaju nas je nehote pripravila do posmeha, medtem ko so njegovi plemenitniki molče popadali po tleh. Tako je bilo ponovno potrjeno moje opazovanje, da so mu njegovi vazali izkazovali večje spoštovanje kot sicer kateremu vladarju sveta; njegova moč je

segala do najbolj skritega dela, da, do misli vsakega. Vsi zakoni življenja so se mu morali zdeti razveljavljeni, vsi zakoni narave in mera vseh reči uničena, ko je videl sebe izpostavljenega na milost in nemilost krdelu tujecev, zlobnih bitij teme, kar smo bili pred njim, brez čigar volje si ni upal leteti noben ptič v njegovem kraljestvu.

General mu je dal razumeti, da se bodo o njegovi usodi posvetovali in je zapustil sobo.

Ponoči je prejel Hernando de Soto naročilo, da s petdeset konjeniki podvzame ogledni obhod v planine. Tedaj ni bilo dvoma, da je to merilo na to, da ga tekem naslednjih dni odstranijo iz Caxamalce. Povelju pa se ni smel zoperstavljati. Tako je odjezdil poln mračnih slutenj na čelu svojega moštva.

XVIII.

Sedaj hočem čisto na kratko pripovedovati, kako se je izvršila nad Inkom smrtna obsodba.

Ob deveti uri zjutraj je general sklical Don Almagra, Don Riquelma, Andrea della Torre in Alonsa de Molina na posvet v hišo Inke. Ta je sedel, obdan od svojih plemenitašev in žen in v večjem krogu od straž, molče v pred-sobi.

Ob desetih se je pojavil v sobi Alonso de Molona in ga je poklical v hišo. Isti moške, ki so se posvetovali o tem, ali je sploh mogoče začeti obtožbo, so se takoj nato zbrali kot sodni dvor. Nekega Antona de Carriona, po-beglega študenta, so postavili za zagovornika.

Glavna obremenilna pričja je bil Felipillo, čigar izpovedi so protokolirali, ne da bi se potrudili preiskati jih z ozirom na resnico. General mu je dal priseči na križ in prisegel je.

Atahualpa je stal pred tribunalom kot kip iz bronu in je zavrnil, da bi se zagovarjal. Zdelo se je, da izpovedbe peruanskih prič, ki so jih sprejeli radi napačnega Felipillovega tolmačenja, potrjujejo, kar so sodniki hoteli imeti potrjeno. Atahualpa so spoznali krivim in obsodba se je glasila tako, da bo še iste-ga večera zažgan pri živem etlesu na velikem trgu v Caxamali.

XIX.

Kako sumljiva naglica, h kateri je čutil general, da ga žene; predvsem se je bal povratka Hernanda de Sota; zakaj, mi ni postalo prav za prav nikdar prav jasno. De Soto je bil močan in pošten značaj, tudi je pripadal vplivni in močni rodovini. Česa pa se je imel bati Francesco Pizarro, razen neuspeha in smrti?

Da bi se oziral na mojo brezpomembno osebo, ni imel vzroka, čeravno mu je moje mišljenje ob tej priliki moralo biti poznano; nisem se hlinil v pričo njega kot njegovi sladki govornik in nisem bil zmožen, da bi občudoval vsako njegovo dejanje. Po vsej svoji naravi sem bil namenjen za molčečega gledalca; jec-ljač sem; to sem tudi na znotraj; takrat mi je bila beseda dana še manj kot danes in kar sem videl in občutil, je teklo najprej skozi mnogo kanalov, predno je stopilo v mojo zavest in v luč srca.